

An aerial photograph of a vast tulip field in the Netherlands. The field is divided into long, straight rows of different colored tulips, creating a vibrant, striped pattern of greens, yellows, and browns. In the distance, a small tractor is visible working in one of the rows. On the far left, a tall wind turbine stands against a pale, overcast sky. The overall scene is peaceful and represents agricultural productivity.

Adviesvraag LNV en I&W Groene transitie en arbeidsmarkt

Raadsvergadering 15 juni

Aanleiding en achtergrond

De bewindslieden van LNV en I&W vragen de SER advies over een aantrekkelijke en toekomstbestendige arbeidsmarkt in groene sectoren (o.a. landbouw, voedsel, natuur, water) in het licht van samenlopende transities en opgaven.

- Nederland heeft zich gecommitteerd aan ambitieuze doelen rond klimaat (mitigatie, adaptatie), natuur en biodiversiteit, water en waterkwaliteit. Om die doelen te bereiken zijn transities nodig in landelijke én stedelijke gebieden: in het energiesysteem (o.a. CO₂-uitstoot), het watersysteem (o.a. klimaatadaptatie, waterkwaliteit), het voedselsysteem (o.a. dieet met minder dierlijke producten) en het systeem van productie en consumptie (o.a. circulaire economie, verspilling).
- Deze transities worden vaak los van elkaar opgepakt, met verschillende departementen. Transities en transitiebeleid komen uiteindelijk gestapeld terecht bij één werkgever of werknemer, en daarmee bij mensen en families die in hun werken en leven te maken krijgen met grote veranderingen. Transitiebeleid richt zich bovendien vooral op de 'technische kant' (doelen behalen, stilstand voorkomen) en minder op werkgevers en werknemers. Er is nog geen landelijke dialoog over arbeidsmarkt- en scholingsbeleid voor de samenlopende transities.
- Dat is onwenselijk. Zonder (bredewelvaarts)visie op het toekomstige werken, ondernemen en leven in groene sectoren en een groene samenleving ontbreekt een waardevol ankerpunt om transities beter te verbinden. Datzelfde geldt voor economisch en arbeidsmarktbeleid. Nu al is duidelijk dat de toekomst zich ontvouwt in nieuwe waardeketens, verdienmodellen en werkgelegenheid over sectorgrenzen heen, in verbinding met o.a. de voedselindustrie, bouw, natuurbeheer en waterveiligheid. Ministeries en branches signaleren bovendien dat de transities gepaard gaan met grote opgaven rond onderwijs en Leven Lang Ontwikkelen (LLO), maar ook met oplopende krapte in beroepen die voor de transities cruciaal zijn (bijv. ecologen).

Stand van zaken

In het DB van mei is besloten in te gaan op een adviesverzoek van de ministeries van LNV en I&W, met als adviesvragen:

1. Hoe kijkt de SER aan tegen de effecten van samenlopende transities en opgaven op de toekomstige arbeidsmarkt in het groene domein? Waar zijn of ontstaan knelpunten op het terrein van arbeidsmarkt en scholing? Waar liggen de kansen om voorop te lopen in een groene economie?
2. Wat is (vertrekkend vanuit de wereld van mensen en bedrijven) nodig op het terrein van arbeidsmarkt en scholing om enerzijds mensen en bedrijven perspectief te bieden en anderzijds om nu en in de toekomst te zorgen voor een aantrekkelijke arbeidsmarkt, waarin voldoende mensen met de juiste skills werken om de transities uit te voeren?
 - a) Wat betekent dit voor het instrumentarium van LNV en I&W op het terrein van zowel arbeidsmarkt en scholing (o.a. Groenpact, DuurzaamDoor) als de uitvoering van transitiebeleid*?
 - b) Wat kunnen sociale partners hierin doen en hoe kunnen Rijk en sociale partners elkaar hierin versterken?

**Het gaat niet exclusief om landbouw, naar ook om natuur en biodiversiteit, bodem en water, milieu en voedsel, in verbinding met o.a. (natuurinclusieve) bouw, energie, zorg/gezonde leefomgeving, recreatie.*

Vragen aan de Raad

De adviesvraag is geagendeerd om de Raad te informeren, maar ook om gelegenheid te bieden om waardevolle inzichten mee te geven bij de start van dit traject.

Vragen waarop de Raad kan reflecteren zijn:

1. Welke tips en inzichten wil de Raad meegeven aan dit advies?
2. Wanneer is dit advies voor de Raad geslaagd en bruikbaar? Aan welke beweging kan het bijdragen?
3. Welke participatievormen en -mogelijkheden zouden hierbij passen?